

הגיגי פרשה והלכה

העלון המשפחתי לתושבי גבעת שמואל לעיון בפרשה ובהלכה סביב שולחן השבת
לע"נ הרב שמעון בן שמחה ע"ה ולע"נ רבקה בת יוסף ע"ה

פרשת "משפטים"

"בשר בשדה" ?

"ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו" (שמות כב, ל) - וכי בשר טריפה שאינו בשדה כן מותר באכילה ?

מה משמעות המילה "בשדה", האם היא באה לתאר את המיקום הגיאוגרפי של הבשר או שיש כאן משמעות אחרת ?

יש האומרים (רש"י, חזקוני) כי אכן המילה "בשדה" מתארת את המיקום הגיאוגרפי של הבשר והיא נכתבה כיוון שבדרך כלל בשר בהמה שנטרפה מצוי בשדה ולא בבית אבל כמובן שגם בשר טריפה הנמצא בבית אסור באכילה.

מאידך הגמרא (זבחים פב,; חולין סח.) מבינה כי המילה "בשדה" באה לתאר את מעמדו או מצבו של הבשר והגמרא מגדירה : בשר "בשדה" הוא בשר שאינו נמצא במקומו ומצבו הפיזי הטיבעי או החוקי . בשר שאינו נמצא "במקומו" פירושו ע"פ הגמרא הוא או בשר שיצא מהשלימות הגופנית שלו כלומר נקרע, נדרס (הרמב"ם מונה 70 סוגי טריפות הנובעים מ 8 אבות טיפוס שסימנם ד"ן חנ"ק נפ"ש וראה הל' מאכלות אסורות פרק ד) או בשר שיצא ממקומו "החוקי" כגון שיצא מחוץ לעזרה או אבר של עובר שיצא מהרחם בעוד הבהמה חיה וחזר פנימה.

אכן, שתי הגישות הנ"ל אכן מסבירות מהו "בשדה" אבל אין בהן הסבר מדוע המילה "בשדה" מסמלת נגטיביות ושלימות עד כדי איסור אכילת הבשר וזריקתו לכלבים.

את המילה "שדה" מצאנו מספר פעמים בתנ"ך ותמיד בהקשר שלילי של רציחה, אכזריות, עזות.

אצל ראשון הרוצחים – קין – "ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו"
אצל העיף מהרציחה – עשו – "ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה". "ארצה שעיר שדה אדום"
אצל הרוצח הנפשי – האונס - " כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש.....כי בשדה מצאה צעקה הנערה וכו'"

לאור כל הנ"ל מסביר רבינו בחיי כי התורה רצתה להרחיק אותנו מהאכזריות והרציחה ולכן מנעה מאיתנו בשר "בשדה" – בשר שהיה מעורב באכזריות. אבל השאלה הנשאלת היא מדוע נבחרה דווקא המילה "בשדה" כדי לייצג שליליות?

המציאות על כל גווניה נקראת בזוהר "חקל תפוחין" (שדה תפוחים). לא בכדי אנו משתמשים לתיאור המציאות במילים "שדה הקרב" שדה החינוך "שדה העשיה" וכד'.

ה "בשר" מסמל את הגשמיות והחומריות של עולמנו ולכן "בשר בשדה" פירושו "כל הגשמיות והחומריות שהמציאות מצמיחה ומייצגת" והתורה מצוה לא לאכול "בשר בשדה" אלא לזרוק אותו לכלב כלומר היא אומרת את המילים הבאות "אל תקח את המציאות הגשמית, את החומריות של עולם המעשה ותאכל אותו (ותשתמש בו) כשהוא טרף, קרוע, ניקב, נידרס כלומר כאשר הוא חוץ למקומו ויעודו, אמנם אין עליך להתנזר לברוח ממנו אלא עליך להביא את "הבשר בשדה" דהיינו את החומריות, התאוות – למקומם הטבעי המיועד להם כפי שהתורה קבעה"

דרך זו היא אכן קשה אך רק בדרך זו אפשר לרומם את המציאות החומרית למקומה הרוחני.

סוג הטריפה הנפוץ ביותר הוא "סירכא" ו" חור בריאה" עד כדי שהגמרא אומרת "בריאה שכיחי טריפות" ועל כך אומר ר' נתן מברסלב שדוקא באיבר שבו יש הכי הרבה מצבי "טריפה" דוקא בו יש יותר "אור" (רוחניות) משאר האיברים כלומר דוקא המצב המטורף והגשמיות המבולבלת דוקא בה יש את מירב הרוחניות וכאשר משתמשים במשאבי המציאות החומרית בצורה נכונה ומביאים אותם למקומם הנכון, דוקא בהם ניתן למצוא רוחניות.
לא בכדי מונים חז"ל 8 סוגי טריפה ולא יותר או פחות, המיספר 8 כמו ברית המילה (שהוא ביום השמיני) מסמל את הרוחניות הנשגבה ביותר ואולי יש כאן רמז שדוקא במצבי המציאות החומרית המבולבלת ("בשר בשדה") אפשר למצוא רוחניות וקירבת אלוקים נשגבה ביותר אם משתמשים בה נכון ועבור מטרה נכונה.

העלון מוקדש לעילוי נשמת :

הרב שמעון בן שמחה ע"ה, רבקה בת יוסף ע"ה, יפה בת שמעון ע"ה, בת שבע בת אפרים ע"ה, יוסף בן שלמה ע"ה, הרב שמחה בן אפרים ע"ה, זילפה בת יואב ע"ה, הרב אור שרגא בן שמואל ע"ה, הרב יוסף חיים בן יעקב ע"ה, מאשה מרים בת יצחק אריה ע"ה, שמואל בן איסר ישראל הכהן ע"ה. מאיר שלום בן הרב יצחק ע"ה.

מה למדנו ב "בית מדרש בוקר" המתקיים כל בוקר בין 8-10 ב "בית מתתיהו"?

למה אסור למי שאכל בשר לאכול מיד גבינה ומאכלי חלב ?

הרמב"ם: הבשר שנשאר בין השיניים נחשב עדיין כבשר על כן האוכל מיד מאכלי חלב ייחשב כאילו אכל בשר וחלב יחד.
רש"י: בבשר יש שומן וטעם השומן הבשרי נשאר בפה למשך זמן

כמה זמן צריך לחכות בין בשר לחלב?

במסכת חולין (קה.) מוזכרות 3 דעות בענין:

רב חסדא: אכל בשר אסור לאכול גבינה (רב חסדא לא פרט כמה לחכות)

אביו של מר עוקבא: חיכה 24 שעות בן בשר לחלב

מר עוקבא: מותר לאכול בסעודה הבאה (לא ברור אם מותר מיד אחרי הסעודה הנוכחית או לחכות עד זמן הסעודה הבאה דהיינו ההפרש בין סעודה לסעודה שהוא בד"כ 6 שעות)

על יסוד דעות אלו פסקו הראשונים כדלהלן:

ר"ת ובעלי התוס': אין צורך כלל בהמתנה אלא יש לסיים את הסעודה ולעשות "היכר" שהסעודה הסתיימה דהיינו לברך ברכה אחרונה או נטילת ידיים או קינוח הפה ומייד לאחר מכן אפשר לאכול חלב
ב "דרכי משה" מובאת דעה נוספת המבוססת על שיטת ר"ת והתוס' והיא מתירה לחכות רק שעה אחת אפילו שלא עשו ברכה אחרונה (ברכת המזון).

הרי"ף והרא"ש: כמו מר עוקבא דהיינו עד שישהה את מרווח הזמן שיש בין הסעודה שאכל לסעודה הבאה (רוב האחרונים הבינו שהרי"ף והרא"ש התכוונו ל 6 שעות ואילו לדעת "הפרי חדש" המרווח "בין סעודה לסעודה" משתנה בהתאם לעונות השנה ויכול להגיע גם ל 3 שעות או 4 שעות בתקופת החורף וכנראה שמכאן בא מנהג ההולנדים)

הרמב"ם: ימתין "כמן שש שעות" (עולה מדבריו שיש מצבים שאפשר לחכות עד תחילת או חלק מהשעה השישית) וכן הטור והבית יוסף פסקו לחכות 6 שעות.

על יסוד שיטות הראשונים הנ"ל פסקו השו"ע והרמ"א כדלהלן:

שו"ע: לחכות 6 שעות בדיוק בן בשר לחלב.

רמ"א: מזכיר את שיטת ר"ת והתוס' שאין צורך לחכות אלא יש לסיים את הסעודה ולעשות "היכר" שהסעודה הסתיימה דהיינו לברך ברכה אחרונה או נטילת ידיים או קינוח הפה ומייד לאחר מכן אפשר לאכול חלב.
מזכיר גם את השיטה לחכות שעה אחת אבל בסוף כותב שנכון ומומלץ לחכות 6 שעות (והמהרש"ל פסק שיש לגעור ולמחות בבני תורה שלא יקלו בפחות משש שעות וכן הט"ז והש"ך)

האם יש יוצאי דופן להלכה זו ?

צבא ושעת הדחק: יכולים להמתין רק חמש וחצי שעות

חולים ויולדת: יכולים להמתין שעה אחת לאחר סיום הסעודה וברכה אחרונה

קטנים: עד גיל שש (מוגדרים כחולה שאיב"ס) יכולים להמתין שעה אחת. מגיל שש – רצוי שיחכו לפחות שלוש שעות ואם אפשר שש שעות. סמוך לגיל מצוות – יחכו שש שעות.

הודעות

1. חוג תהילים "תפארת אריאל" בע"ה בשבת במרכזי בשעה 13:00

2. "כולל יום השישי" קורא לך !!!!! בית מתתיהו 7:30 – 10:00

3. "בית מדרש בוקר" כל יום בבית מתתיהו 8:00 – 10:00 פתוח
לכלל הציבור !!!!! 0525219169

ראה מה חדש באתר האינטרנט על הציבור הדתי

www.dationline.co.il

מה אפשר ללמוד מגב לעבודת השם ?

1. אינו מתעצל אלא עושה מלאכתו גם בקור וגם בחום (לא להתעצל בתורה ומצוות)
2. אם אינו מצליח מנסה שוב (לנסות שוב לקיים וללמוד ולא להתיאש מכלום)
3. לא מזלזל גם בסכומים קטנים (לא לזלזל במצוות שנראות לנו כקלות ולא חשובות)

ניתן לשלוח הערות למחבר העלון מרדכי אפרתי
efratis@neto.net.il